



การพัฒนา รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน วิทยาลัยการอาชีพกาญจนภิเษกหนองจอก

The Development of a Model for Dual Vocational Education Management to Standards, Kanchanapisek Nong Chok Industrial and Community Education College

สมพร ชูทอง¹

Somporn Shuthong¹

¹ผู้อำนวยการวิทยาลัยพัฒนวิชาการเซตุน สสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

Email : chutong.s@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพกาญจนภิเษกหนองจอก (2) สร้างและตรวจสอบรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน วิทยาลัยการอาชีพกาญจนภิเษกหนองจอก (3) ทดลองใช้รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน วิทยาลัยการอาชีพกาญจนภิเษกหนองจอก (4) ประเมินรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน วิทยาลัยการอาชีพกาญจนภิเษกหนองจอก วิธีวิจัยเป็นแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูฝึก ครูเทคนิค ผู้ประกอบการ ผู้ปกครอง และประธานคณะกรรมการชุมชนในเขตหนองจอกทั้ง 8 เขต จำนวน 80 คน ได้มาด้วยการสุ่มแบบเจาะจง กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญที่ประสบผลสำเร็จในด้านการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จำนวน 8 คน ได้มาด้วยการใช้เทคนิคบอลหิมะ (Snowball) เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านสภาพการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของวิทยาลัยการอาชีพกาญจนภิเษกหนองจอกพบว่า (1) ด้านการวางแผน สถานศึกษาดำเนินการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ทุกแผนกวิชา แต่การประชาสัมพันธ์ผู้เรียนและผู้ปกครองยังไม่กว้างขวาง นอกจากนี้สถานศึกษายังขาดการจัดระบบการนิเทศติดตามผู้เรียน (2) ด้านการนำไปสู่การปฏิบัติ



สถานประกอบการที่ให้ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีขาดมาตรฐานการเรียนรู้ที่ครอบคลุมและสอดคล้องตามสมรรถนะที่กำหนดตามหลักสูตร (3) ด้านการติดตามการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบอยู่ในวงจำกัด ขาดการเชื่อมโยงข้อมูลพื้นฐานร่วมกันในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (4) ด้านการดำเนินงาน สถานประกอบการไม่จ่ายเบี้ยเลี้ยงสวัสดิการให้กับผู้เรียนและไม่ได้ประกันการได้งานทำที่แน่นอนภายหลังจบการศึกษา (5) คุณภาพของผู้เรียนด้านความรู้ ขาดการสนใจติดตามความทันสมัยและความก้าวหน้าทางวิชาชีพที่ปฏิบัติงานอยู่จึงไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านทักษะเชาว์ปัญญา ทำความเข้าใจและประเมินข้อมูลใหม่จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายได้ไม่ดีเท่าที่ควร ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ยังขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการหาแนวทาง การแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม ส่วนด้านทักษะการวิเคราะห์และการสื่อสารไม่สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน วิทยาลัยการอาชีพกาญจนภิเษกหนองจอก มีปัจจัยสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน วิทยาลัยการอาชีพกาญจนภิเษกหนองจอก ประกอบด้วยปัจจัยสนับสนุน 4 ด้าน คือ (1) ด้านบุคลากรงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (2) ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารงานด้านอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (3) ด้านการคัดเลือกผู้บริหารงานฝ่ายวิชาการ (4) ด้านคุณลักษณะของครูฝึกและครูนิเทศในสถานประกอบการ รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญว่าเป็นรูปแบบที่มีประโยชน์และสามารถนำไปใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การทดลองใช้รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน วิทยาลัยการอาชีพกาญจนภิเษกหนองจอก ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ เป็นการบูรณาการความรู้ทางทฤษฎีสู่การปฏิบัติจนเกิดเป็นองค์ความรู้ที่ชัดเจนถูกต้อง และสามารถนำไปฝึกฝนทักษะการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม มีผลต่อการยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา

4. รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญว่าเป็นรูปแบบที่มีประโยชน์และสามารถนำไปใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถานประกอบการ



Abstract

This research's objectives were (1) to study the context of dual vocational education management of Kanchanapisek Nong Chok Industrial and Community Education College (2) to build and to examine the dual vocational education management model to standard of Kanchanapisek Nong Chok Industrial and Community Education College (3) to try out the dual vocational education management model to standard of Kanchanapisek Nong Chok Industrial and Community Education College (4) to assess standardized dual vocational education management model of Kanchanapisek Nong Chok Industrial and Community Education College. The research methodology was mixed between quantity and quality research. For the quantity study, the purposive sampling was used to select the sample group who were 80 persons from the college's administrators, trainers, occupational supervisory teachers, parents, and the chairmen of community committees in 8 areas of Nong Chok. For the quality study, snow ball sampling was used to select the sample group of 8 experts who were successful in dual vocational education management. The instruments which were used to collect data were semi-structure interview and focus group. The collected data was analyzed by means of content analysis. The research findings were as followed.

1. According to the standardized dual vocational education management model of Kanchanapisek Nong Chok Industrial and Community Education College, the research results were as follow : (1) Though, the college was offered the dual vocational education in high vocational diploma level for all majors, the public relation to students and their parents was not extensive. Moreover, the college was lack of students' supervisory system. (2) As for the execution, the entrepreneurs, which were cooperated in dual vocational education, were lack of learning standard which were comprehensive and congruent with the curriculum's competences. (3) As for to the stakeholder involvement's supervision and the determining the role of the responsible person, there was the limitation and lack of linkage of the fundamental data to dual vocational education management. (4) For the implementation, the entrepreneurs did not paid neither compensation nor welfare for them. Besides, there was not any guarantee from the entrepreneurs that the students would be applied as employees after graduation. (5) For the quality of the students, they did not pay attention to their own occupational modernity and progress. Therefore, they could not work effectively. Their intellect, understanding and new data evaluation were not as good as it should be. For their interpersonal skills and responsibility, they were lack of creativity and suitable problem solving. For their critical thinking and communication skills, they could not communicate effectively.



2. There were 4 support factors for building and assessment of standardized dual vocational education management model of Kanchanapisek Nong Chok Industrial and Community Education College which were; (1) personnel of dual vocational education (2) characteristics of the administrators in dual vocational education (3) selection of academic affairs' administrators (4) characteristics of occupational trainers and supervisory teachers. The standardized dual vocational education management model was ensured by the experts that it was useful and could be implemented efficiently.

3. According to the trial of standardized dual vocational education management model of Kanchanapisek Nong Chok Industrial and Community Education College, the specialists commented that of the model could be implemented in the real situation practically. It was the integration of theoretical knowledge to the practical implementation for new precise obvious knowledge. It could also be used to practice the dual vocational education management skills in any context appropriately. Moreover, it was affected to the enhancement of dual vocational education management standard of the college.

4. The dual vocational education management model to standard of Kanchanapisek Nong Chok Industrial and Community Education College was certified by the experts that it was the useful model and could be implemented practically and effectively.

Key words: Dual vocational education management, entrepreneurs



1. บทนำ

ประเทศไทยและสังคมไทยดำรงอยู่ได้ก็ด้วยคุณภาพของประชากร ประชากรที่มีคุณภาพย่อมช่วยพัฒนาสังคมและประเทศ ปัจจุบันในการพัฒนาคุณภาพของประชากร คือ การศึกษาซึ่งการศึกษานั้นเป็นทั้งเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพของประชากรและเป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพของประชากร [1] (วิกรม ตันฑุชโธ, 2554, หน้า 86) การอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพเพื่อพัฒนากำลังคนในระดับต่าง ๆ ได้แก่ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ และการฝึกอบรมวิชาชีพซึ่งเป็นการฝึกทักษะวิชาชีพระยะสั้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ การผลิตและพัฒนาศักยภาพกำลังคนในด้านวิชาชีพสำหรับการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ หลักการสำคัญของการจัดการอาชีวศึกษา คือ จะต้องฝึกผู้เรียนให้มีประสบการณ์จนสามารถทำงานได้ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกับชุมชน สังคม และสถานประกอบการ [2] (สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ, 2558, หน้า 27) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้จัดตั้งศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี (Dual Vocational Education Center) หรือศูนย์ D-VEC ขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยพัฒนาการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ให้มีความคล่องตัว มีมาตรฐาน และมีประสิทธิภาพสามารถเชื่อมโยงกันได้มาก ซึ่งปัจจุบันพบว่า ยังมีมาตรฐานการอาชีวศึกษามีหลายประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนให้มากกว่าที่เป็นอยู่โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาอาชีวศึกษาของประเทศจึงกล่าวได้ว่าการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีโดยภาพรวมยังมีปัญหาอีก

มากมาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ภาวะผู้นำ (Leadership) อย่างสูง ในการบริหารจัดการในทุก ๆ ด้าน ควบคู่ไปกับการเรียนรู้ร่วมกันกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการอาชีวศึกษาที่มีประสิทธิภาพได้ [3] (วรวิทย์ ศรีตระกุล, 2557, หน้า 117)

วิทยาลัยการอาชีพกาญจนภิเษกหนองจอกเป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ร้อยละ 100 ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมและประเภทวิชาบริหารธุรกิจ ซึ่งผู้เรียนทุกคนที่ศึกษาในระดับดังกล่าวจะต้องศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีทุกคน จากการบริหารจัดการหลักสูตรในระบบดังกล่าว พบว่า ผู้เรียนมีอัตราการออกกลางคันสูง และสถานประกอบการที่ทำความร่วมมือ มีเป็นจำนวนมากทำให้มีปัญหาและอุปสรรคต่อครูที่มีอยู่จำกัดและมีภาระงานสอนมากและยังต้องทำหน้าที่ออกนิเทศติดตามผู้เรียนเป็นรายบุคคล นอกจากนี้ สถานประกอบการได้มีข้อสังเกตในตัวพฤติกรรมของผู้เรียนที่ไม่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในเรื่องการมีวินัย การตรงต่อเวลา ความขยันอดทน ความรับผิดชอบ ด้วยเหตุนี้การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ถึงแม้ว่าจะใช้หลักสูตรการอาชีวศึกษาเช่นเดียวกับรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาในระบบ แต่รูปแบบในการดำเนินงานนั้นมีความแตกต่างทั้งในด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอนซึ่งจะต้องมีการปรับเปลี่ยนให้มีลักษณะที่เหมาะสมกับบริบทของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยการอาชีพ



กาญจนานิกษณนงจอก โดยศึกษาองค์ประกอบ ตลอดจนรูปแบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประเภทวิชาอุตสาหกรรม และประเภทวิชาบริหารธุรกิจ

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน วิทยาลัยการอาชีพกาญจนานิกษณนงจอก มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพกาญจนานิกษณนงจอก

2.2 เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน วิทยาลัยการอาชีพกาญจนานิกษณนงจอก

2.3 เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน วิทยาลัยการอาชีพกาญจนานิกษณนงจอก

2.4 เพื่อประเมินรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน วิทยาลัยการอาชีพกาญจนานิกษณนงจอก

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีการกำหนดเป้าหมายคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้สูงขึ้นสู่ความเป็นมาตรฐาน ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยการอาชีพกาญจนานิกษณนงจอก โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

(1) วิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติงานวิจัยแนวคิดทฤษฎี องค์ประกอบและปัจจัยของรูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบ

ทวิภาคีที่มีผลต่อความเป็นมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบความสำเร็จในด้านการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี กลุ่มตัวอย่างของผู้เชี่ยวชาญได้โดยการใช้เทคนิคบอลหิมะ (Snowball Sampling Technique)

(2) สร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือแล้วนำเครื่องมือไปใช้เก็บข้อมูล โดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามจำนวน 2 ชุด รวมทั้งสิ้น 38 คน ตรวจสอบคุณภาพในความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าของตัวแปรรวมและทุกค่าทุกตัวแปรมีค่ามากกว่า 0.6

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการสร้าง และตรวจสอบรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน วิทยาลัยการอาชีพกาญจนานิกษณนงจอก ยกร่างรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน วิทยาลัยการอาชีพกาญจนานิกษณนงจอก ด้วยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบความสำเร็จในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน วิทยาลัยการอาชีพกาญจนานิกษณนงจอก

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน วิทยาลัยการอาชีพกาญจนานิกษณนงจอก นำรูปแบบไปใช้จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ณ วิทยาลัยการอาชีพกาญจนานิกษณนงจอก จัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

4. ผลการวิจัย

4.1 สภาพการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพกาญจนภิเษกหนองจอก มีดังนี้

(1) ด้านการวางแผน (Plan) ผู้บริหารสถานศึกษานำนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเรื่องการให้สถานศึกษาจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา โดยได้ให้ความสำคัญจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ทุกแผนกวิชา และผู้เรียนทุกคน (ทวิภาคี ร้อยละ 100) ส่วนการประชาสัมพันธ์ให้กับนักศึกษาและผู้ปกครองได้รับทราบยังไม่แพร่หลาย นอกจากนี้ สถานศึกษายังขาดการจัดระบบการนิเทศติดตามผู้เรียน ที่ฝึกอาชีพอย่างเป็นระบบซึ่งเป็นสาเหตุมาจากไม่มีการประชุมสัมมนา ระหว่างครูฝึก บุคลากร เจ้าหน้าที่เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการทำให้เครือข่ายความร่วมมือไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร

(2) ด้านการนำไปสู่การปฏิบัติ (Do) สถานประกอบการ ที่ทำความร่วมมือขอมาตรฐานการเรียนรู้อันครอบคลุมและสอดคล้องตามสมรรถนะที่กำหนดตามหลักสูตร เนื่องจากเป็นสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กหรือเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ครูฝึกในสถานประกอบการและครูนิเทศในสถานศึกษาไม่มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างกัน หลักสูตรที่สถานศึกษาและสถานประกอบการใช้ในปัจจุบันเน้นวิชาทักษะชีวิตจำนวนมาก ทำให้ขาดทักษะฝีมือในวิชาชีพตามสาขาที่เรียน และสถานศึกษายังไม่ได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นสมรรถนะให้กับการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างเป็นระบบ ส่วนด้านบุคลากร หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ครูฝึกในสถาน

ประกอบการ ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตร สมรรถนะวิชาชีพตามสาขาวิชา การวัดผล ประเมินผล ใบบอบหมายงาน แนวทางการปฏิบัติของนักศึกษาฝึกอาชีพที่ทำงานอยู่กับสถานประกอบการของตน สำหรับครูนิเทศ และครูฝึกในสถานประกอบการ ขาดการนิเทศติดตามนักศึกษาที่ออกฝึกอาชีพขาดการนิเทศตามที่กำหนดไว้ในปฏิทินแผนการนิเทศ ขาดการวางแผนเตรียมการฝึกอาชีพให้กับนักศึกษา สถานศึกษาไม่มีการยกย่องเชิดชูครูฝึกในสถานประกอบการและครูในสถานศึกษา ที่มีผลงานดีเด่นในการปฏิบัติงานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการทำงาน

(3) ด้านการติดตาม (Check) เครือข่ายความร่วมมือ สถานศึกษามีการสร้างระบบข้อมูล เครือข่าย การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ไม่แพร่หลายและอยู่ในวงจำกัด ไม่มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูเครือข่ายอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี นอกจากนี้สถานศึกษายังไม่ได้พัฒนาครูเพื่อจัดการระบบข้อมูลเครือข่ายอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีทั้งในสถานศึกษาและสถานประกอบการที่มีความร่วมมือระหว่างกัน เพื่อให้ทราบประวัติส่วนตัว ความรู้ความสามารถในสาขาวิชาและข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นปัจจุบัน นอกจากนี้สถานศึกษาและสถานประกอบการ ยังขาดการรายงานผลข้อมูลในเชิงสถิติที่เกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สำหรับการวัดผลประเมินผล ครูนิเทศไม่มีแผนการนิเทศที่กำหนดตามปฏิทินอย่างชัดเจน เช่น การระบุวัน เวลา สถานที่ การวัดผล และประเมินผล ขาดการยกย่องเชิดชูเกียรติแก่นักศึกษาที่ประสบความสำเร็จ การจากเรียนและจากการทำงานหลังสำเร็จการศึกษา การได้รับการยอมรับตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์



ในเรื่อง ความขยัน ซื่อสัตย์ มีวินัย การปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ การใฝ่เรียนรู้ การมีความรับผิดชอบของผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคียังอยู่ในระดับน้อยตามความเห็นของสถานประกอบการ

(4) ด้านการดำเนินงาน (Act) สิทธิประโยชน์ของสถานประกอบการ โดยภาครัฐต้องให้สิทธิประโยชน์แก่สถานประกอบการที่จัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นกรณีพิเศษ เช่น มาตรการลดหย่อนภาษี การยกย่องเชิดชูเกียรติ เป็นต้น ส่วนเบี่ยงเลียงและสวัสดิการของผู้เรียน ในส่วนของเบี่ยงเลียงและสวัสดิการของผู้เรียน สถานประกอบการไม่ให้เบี่ยงเลียงสวัสดิการกับผู้เรียนที่ศึกษาในระบบทวิภาคี และเมื่อจบการศึกษาแล้วไม่ได้ประกันการได้งานทำที่แน่นอน

(5) ด้านคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา ตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในด้านความรู้ ผู้เรียนขาดการสนใจติดตามความทันสมัยและความก้าวหน้าทางวิชาชีพที่ปฏิบัติงานอยู่ ทำให้ขาดความรู้ที่ครอบคลุมที่จะนำมาใช้ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านทักษะเชาว์ปัญญา ผู้เรียนทำความเข้าใจและประเมินข้อมูลใหม่ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายได้ไม่ดีเท่าที่ควร ทำให้การบูรณาการความรู้ในสาขาต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้แก้ไขปัญหาในงานที่ปฏิบัติอยู่ไม่ดีตามไปด้วย ส่วนด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ผู้เรียนยังขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์การวิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งในการอยู่ร่วมกัน การให้อภัย การหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา และการไม่มีภาวะผู้นำ สำหรับด้านทักษะการวิเคราะห์และการสื่อสาร ผู้เรียนยังไม่สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการฟัง การพูด ไม่สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เหมาะสมได้ดีเท่าที่ควร

4.2 รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน วิทยาลัยการอาชีพกาญจนภิเษกหนองจอก ประกอบด้วยปัจจัย และองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

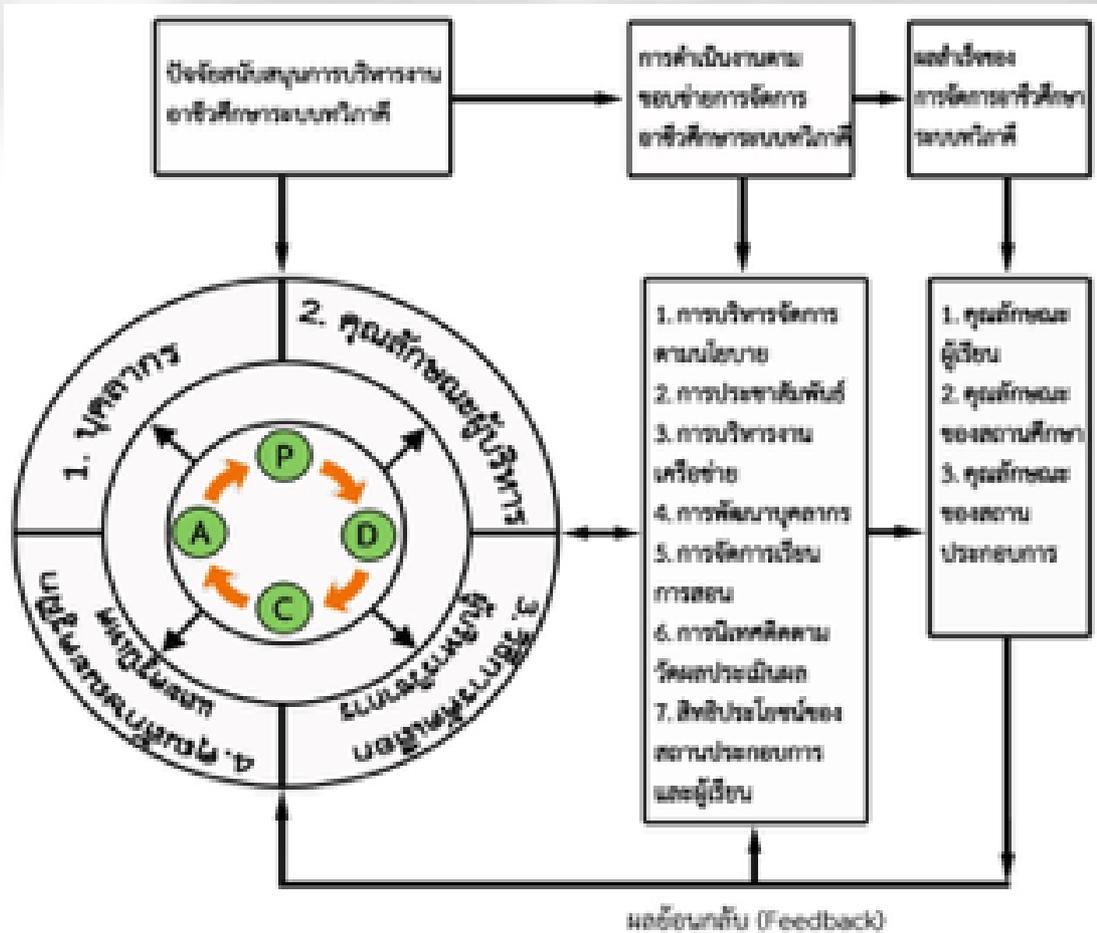
(1) ปัจจัยสนับสนุน การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน วิทยาลัยการอาชีพกาญจนภิเษกหนองจอก ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

- 1.1) ด้านบุคลากรงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
- 1.2) ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารงานด้านอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
- 1.3) ด้านการคัดเลือกผู้บริหารงานวิชาการ
- 1.4) ด้านคุณลักษณะของครูฝึก และครูนิเทศในสถานประกอบการ

(2) องค์ประกอบ ตามขอบข่ายของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐานของวิทยาลัยการอาชีพกาญจนภิเษกหนองจอก ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- 2.1) การบริหารและการจัดการตามนโยบาย
- 2.2) การประชาสัมพันธ์
- 2.3) การบริหารงานเครือข่าย
- 2.4) การพัฒนาบุคลากร
- 2.5) การจัดการเรียนการสอน
- 2.6) การนิเทศ ติดตาม และการวัดประเมินผล
- 2.7) สิทธิประโยชน์ของสถานประกอบการและผู้เรียน

4.3 รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน วิทยาลัยการอาชีพกาญจนภิเษกหนองจอก ที่พัฒนาแล้ว



รูปที่ 1 : รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน

5. สรุปและอภิปรายผล

รูปแบบการพัฒนาแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน วิทยาลัยการอาชีพกาญจนภิเษกหนองจอก มีปัจจัยดังนี้

5.1 ปัจจัยสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นมาตรฐานประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านบุคลากรงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (2) ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารงาน



อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (3) ด้านการคัดเลือกผู้บริหารงานวิชาการ (4) ด้านคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาและครูนิเทศผู้เรียนในสถานประกอบการ การจัดการศึกษาที่สามารถตอบสนองความสำคัญนี้ได้ต้องเป็นการศึกษาที่เกิดจากความร่วมมือที่เข้มแข็งทั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถานประกอบการที่ทำความร่วมมือ ซึ่งมีปัจจัยสนับสนุนประกอบด้วย บุคลากรงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี คุณลักษณะของผู้บริหารงานด้านอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การคัดเลือกผู้บริหารงานวิชาการ คุณลักษณะของครูที่ปรึกษาและครูนิเทศผู้เรียนในสถานประกอบการ สอดคล้องกับ ศรีสุข วงศ์วิจิตร [4] (2553, หน้า 231) ที่ได้ศึกษาปัจจัยสนับสนุนงานวิชาการที่ประกอบไปด้วย 4 ด้านคือ (1) ด้านคุณลักษณะของครู (2) ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารวิชาการ (3) ด้านวิธีการคัดเลือกผู้บริหารวิชาการ และ (4) ด้านบุคลากรบริหารวิชาการ

5.2 การดำเนินงานตามขอบข่ายการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ (1) การบริหารและการจัดการตามนโยบาย (2) การประชาสัมพันธ์ (3) การบริหารงานเครือข่าย (4) การพัฒนาบุคลากร (5) การจัดการเรียนการสอน (6) นิเทศ ติดตาม การวัดและประเมินผล (7) สิทธิประโยชน์ของสถานประกอบการและของผู้เรียน ซึ่งการดำเนินการตามขอบข่าย ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ [5] (2546, หน้า 299) ที่กล่าวถึงเรื่องการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาที่จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบหลายองค์ประกอบ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน สิ่งที่สำคัญที่จะขาดไม่ได้คือเรื่องการนิเทศติดตามการบริหารงานเครือข่ายที่ร่วมมือจัดการศึกษา

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ มีดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย

(1) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษานำรูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้นมาไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยสถานศึกษาสามารถปรับให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของแต่ละสถานศึกษา

(2) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาควรส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมให้กับสถานศึกษาที่มีความสนใจ เพื่อขยายผลการพัฒนาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน วิทยาลัยการอาชีพกาญจนภิเษกหนองจอก

6.2 ข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติ

(1) รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน วิทยาลัยการอาชีพกาญจนภิเษกหนองจอก มีปัจจัยสนับสนุนการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประกอบด้วย บุคลากร คุณลักษณะผู้บริหาร วิธีการคัดเลือกผู้บริหารงานวิชาการ คุณลักษณะครูฝึก และครูนิเทศ ดังนั้นสถานศึกษาที่จะนำรูปแบบไปใช้จะต้องเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย

(2) สถานศึกษาที่นำรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน วิทยาลัยการอาชีพกาญจนภิเษกหนองจอก ไปใช้ ควรจัดรูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาให้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา

6.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

(1) ควรมีการวิจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ



(2) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ เช่น ด้านทักษะกระบวนการ การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ และการนำเอาความรู้และทักษะของผู้เรียนที่สำเร็จ การศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีไปประยุกต์ใช้ในอนาคต เป็นต้น

(3) ควรศึกษาความต้องการพัฒนารูปแบบ และวิธีการสอนของครูที่สอนผู้เรียน ในระบบทวิภาคี ที่เรียนในสถานศึกษา ในรายวิชาทฤษฎีเพื่อให้สัมพันธ์กับวิชาที่ผู้เรียนไปฝึกอาชีพในสถานประกอบการ

เอกสารอ้างอิง

[1] วิกร ตันทวุฑฒโต. (2554). การฝึกอบรมอาชีพนอกระบบแบบฐานสมรรถนะความเป็นผู้นำทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

[2] สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. (2558). โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเตรียมความพร้อมการตรวจประเมินคุณภาพ. (กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (เอกสารอัดสำเนา).

[3] วรวิทย์ ศรีตระกูล. (2557, เมษายน-มิถุนายน). การพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคนิคหนองคาย. วารสารวิชาการพัฒนาเทคนิคศึกษา. 26 (9), 104-106.

[4] ศรีสุข วงศ์วิจิตร. (2553). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

[5] ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.

